EUROPESE
COMMISSIE

Brussel, 24.5.2023
COM(2023) 625 final

Aanbeveling voor een

AANBEVELING VAN DE RAAD

over het nationale hervormingsprogramma 2023 van Slowakije en met een advies van de Raad over het stabiliteitsprogramma 2023 van Slowakije

{SWD(2023) 625 final}

Aanbeveling voor een

AANBEVELING VAN DE RAAD

over het nationale hervormingsprogramma 2023 van Slowakije en met een advies van de Raad over het stabiliteitsprogramma 2023 van Slowakije

DE RAAD VAN DE EUROPESE UNIE,

Gezien het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie, en met name artikel 121, lid 2, en artikel 148, lid 4,

Gezien Verordening (EG) nr. 1466/97 van de Raad van 7 juli 1997 over versterking van het toezicht op begrotingssituaties en het toezicht op en de coördinatie van het economisch beleid[1], en met name artikel 5, lid 2,

Gezien Verordening (EU) nr. 1176/2011 van het Europees Parlement en de Raad van 16 november 2011 betreffende de preventie en correctie van macro-economische onevenwichtigheden[2], en met name artikel 6, lid 1,

Gezien de aanbeveling van de Europese Commissie,

Gezien de resoluties van het Europees Parlement,

Gezien de conclusies van de Europese Raad,

Gezien het advies van het Comité voor de werkgelegenheid,

Gezien het advies van het Economisch en Financieel Comité,

Gezien het advies van het Comité voor sociale bescherming,

Gezien het advies van het Comité voor de economische politiek,

Overwegende hetgeen volgt:

(1) Verordening (EU) 2021/241 van het Europees Parlement en de Raad[3], waarbij de herstel- en veerkrachtfaciliteit werd ingesteld, is op 19 februari 2021 in werking getreden. De herstel- en veerkrachtfaciliteit biedt de lidstaten financiële ondersteuning voor de uitvoering van hervormingen en investeringen, die worden gerealiseerd met budgettaire stimulansen door de EU. In overeenstemming met de prioriteiten van het Europees Semester draagt zij bij tot economisch en sociaal herstel en de uitvoering van duurzame hervormingen en investeringen, met name om de groene en de digitale transitie te stimuleren en de economieën van de lidstaten veerkrachtiger te maken. Zij helpt ook de overheidsfinanciën te versterken en de groei en werkgelegenheid op middellange en lange termijn te stimuleren, de territoriale cohesie binnen de EU te verbeteren en de verdere uitvoering van de Europese pijler van sociale rechten te ondersteunen. De maximale financiële bijdrage per lidstaat in het kader van de herstel-

1 PB L 209 van 2.8.1997, blz. 1.
2 PB L 306 van 23.11.2011, blz. 25.
3 Verordening (EU) 2021/241 van het Europees Parlement en de Raad van 12 februari 2021 tot instelling van de herstel- en veerkrachtfaciliteit (PB L 57 van 18.2.2021, blz. 17).

en veerkrachtfaciliteit is op 30 juni 2022 bijgewerkt, overeenkomstig artikel 11, lid 2, van Verordening (EU) 2021/241.

(2) Op 22 november 2022 heeft de Commissie haar goedkeuring gehecht aan de jaarlijkse duurzamegroeianalyse 2023[4] en daarmee de aanzet gegeven tot het Europees Semester 2023 voor coördinatie van het economisch beleid. De Europese Raad heeft op 23 maart 2023 zijn goedkeuring gehecht aan de prioriteiten van de analyse rond de vier dimensies van concurrerende duurzaamheid. Op 22 november 2022 heeft de Commissie op grond van Verordening (EU) nr. 1176/2011 ook het waarschuwingsmechanismeverslag 2023 aangenomen, waarin zij Slowakije identificeert als een van de lidstaten die door onevenwichtigheden geraakt kan zijn of het risico loopt daardoor geraakt te worden, en waarvoor een diepgaande evaluatie nodig zou zijn. Op dezelfde datum heeft de Commissie ook een advies goedgekeurd over het ontwerpbegrotingsplan 2023 van Slowakije. De Commissie heeft ook een aanbeveling voor een aanbeveling van de Raad over het economisch beleid van de eurozone goedgekeurd, die de Raad op 16 mei 2023 heeft aangenomen, alsook het voorstel voor het gezamenlijk verslag over de werkgelegenheid 2023 waarin de uitvoering van de werkgelegenheidsrichtsnoeren en de beginselen van de Europese pijler van sociale rechten wordt geanalyseerd, dat de Raad op 13 maart 2023 heeft aangenomen.

(3) Hoewel de economieën in de EU blijk geven van opvallende veerkracht, blijft de geopolitieke context een negatief effect hebben. Aangezien de EU resoluut achter Oekraïne staat, is de economische en sociale beleidsagenda van de EU erop gericht om op korte termijn de negatieve gevolgen van energieschokken voor zowel kwetsbare huishoudens als bedrijven te beperken en op middellange termijn de inspanningen met het oog op de verwezenlijking van de groene en de digitale transitie, de ondersteuning van duurzame en inclusieve groei, de bewaking van de macro-economische stabiliteit en de vergroting van de veerkracht vol te houden. De agenda is ook sterk gericht op het vergroten van het concurrentievermogen en de productiviteit van de EU.

(4) Op 1 februari 2023 heeft de Commissie een mededeling uitgebracht met de titel “Een industrieel plan voor de Green Deal voor het nettonultijdperk”[5] om het concurrentievermogen van de nettonulindustrie van de EU te versterken en de snelle transitie naar klimaatneutraliteit te bevorderen. Het plan vormt een aanvulling op de lopende inspanningen in het kader van de Europese Green Deal en REPowerEU. Het heeft tot doel een omgeving te scheppen die gunstiger is voor het opschalen van de capaciteit van de EU om de nettonultechnologieën en -producten te fabriceren die nodig zijn om de ambitieuze klimaatdoelstellingen van de EU te halen, en de toegang tot relevante kritieke grondstoffen te waarborgen, onder meer door de aanvoer te diversifiëren, geologische hulpbronnen in de lidstaten naar behoren te exploiteren en grondstoffen zoveel mogelijk te recyclen. Het plan is gebaseerd op vier pijlers: een voorspelbaar en vereenvoudigd regelgevingskader, versnelde toegang tot financiering, het verbeteren van vaardigheden, en open handel voor veerkrachtige toeleveringsketens. Op 16 maart 2023 heeft de Commissie ook een mededeling gepubliceerd met de titel “Concurrentievermogen van de EU op lange termijn: blik op de periode na 2030”[6], die is gestructureerd rond negen elkaar versterkende aanjagers, met als doel te werken aan een groeibevorderend regelgevingskader. In de mededeling

4 COM(2022) 780 final.
5 COM(2023) 62 final.
6 COM(2023) 168 final.

worden beleidsprioriteiten vastgesteld die bedoeld zijn om actief te zorgen voor structurele verbeteringen, gerichte investeringen en regelgevingsmaatregelen voor het concurrentievermogen van de EU en haar lidstaten op lange termijn. Onderstaande aanbevelingen dragen bij tot de verwezenlijking van deze prioriteiten.

(5) In 2023 blijft het Europees Semester voor coördinatie van het economisch beleid evolueren in overeenstemming met de uitvoering van de herstel- en veerkrachtfaciliteit. De volledige uitvoering van de herstel- en veerkrachtplannen blijft essentieel voor de verwezenlijking van de beleidsprioriteiten in het kader van het Europees Semester, aangezien de plannen betrekking hebben op alle of een aanzienlijk deel van de relevante landspecifieke aanbevelingen die in de afgelopen jaren zijn gedaan. De landspecifieke aanbevelingen 2019, 2020 en 2022 blijven ook relevant voor herstel- en veerkrachtplannen die worden herzien, bijgewerkt of gewijzigd overeenkomstig de artikelen 14, 18 en 21 van Verordening (EU) 2021/241.

(6) De REPowerEU-verordening[7], die op 27 februari 2023 is vastgesteld, heeft tot doel de afhankelijkheid van de EU van de invoer van Russische fossiele brandstoffen snel af te bouwen. Dit zal bijdragen tot energiezekerheid en de diversificatie van de energievoorziening van de EU en tegelijkertijd het gebruik van hernieuwbare energiebronnen, de opslagcapaciteit voor energie en de energie-efficiëntie vergroten. De verordening stelt de lidstaten in staat een nieuw REPowerEU-hoofdstuk toe te voegen aan hun nationale herstel- en veerkrachtplannen om belangrijke hervormingen en investeringen te financieren die de REPowerEU-doelstellingen helpen verwezenlijken. Deze plannen stimuleren ook het concurrentievermogen van de nettonulindustrie van de EU zoals uiteengezet in het industrieel plan voor de Green Deal voor het nettonultijdperk, en gaan in op de energiegerelateerde landspecifieke aanbevelingen die in 2022 en, indien van toepassing, in 2023 aan de lidstaten zijn gedaan. Met de REPowerEU-verordening wordt een nieuwe categorie niet-terugbetaalbare financiële steun ingevoerd die ter beschikking van de lidstaten wordt gesteld voor de financiering van nieuwe energiegerelateerde hervormingen en investeringen in het kader van hun herstel- en veerkrachtplannen.

(7) Op 8 maart 2023 heeft de Commissie een mededeling aangenomen met richtsnoeren voor het begrotingsbeleid voor 2024, die erop gericht is de voorbereiding van de stabiliteits- en convergentieprogramma's van de lidstaten te ondersteunen en aldus de beleidscoördinatie te versterken[8]. De Commissie heeft eraan herinnerd dat de algemene ontsnappingsclausule van het stabiliteits- en groeipact eind 2023 wordt gedeactiveerd. Zij heeft verzocht om een begrotingsbeleid in 2023-24 dat de houdbaarheid van de schuld op middellange termijn waarborgt en de potentiële groei op duurzame wijze verhoogt. De lidstaten is verzocht in hun stabiliteits- en convergentieprogramma's 2023 uiteen te zetten hoe hun begrotingsplannen ervoor zullen zorgen dat de tekortreferentiewaarde van 3 % van het bbp wordt nageleefd en de schuld voortdurend op plausibele wijze wordt teruggedrongen, of dat de schuld op middellange termijn op een prudent niveau wordt gehouden. De Commissie heeft de lidstaten verzocht de nationale begrotingsmaatregelen die zijn ingevoerd om huishoudens en bedrijven te beschermen tegen de energieprijsschok, geleidelijk af te

[7] Verordening (EU) 2023/435 van het Europees Parlement en de Raad van 27 februari 2023 tot wijziging van Verordening (EU) 2021/241 wat betreft REPowerEU-hoofdstukken in herstel- en veerkrachtplannen en tot wijziging van Verordeningen (EU) nr. 1303/2013, (EU) 2021/1060 en (EU) 2021/1755 en Richtlijn 2003/87/EG (PB L 63 van 28.2.2023, blz. 1).

[8] COM(2023) 141 final.

schaffen, te beginnen met de minst gerichte maatregelen. Zij heeft erop gewezen dat indien de steunmaatregelen zouden moeten worden verlengd vanwege de hernieuwde energieprijzendruk, de lidstaten dergelijke maatregelen veel beter moeten richten op kwetsbare huishoudens en bedrijven dan in het verleden. De Commissie heeft voorgesteld de begrotingsaanbevelingen te kwantificeren, te differentiëren en te formuleren op basis van de netto primaire uitgaven, zoals voorgesteld in haar mededeling over een leidraad voor een hervorming van het EU-kader voor economische governance[9]. Zij heeft aanbevolen dat alle lidstaten nationaal gefinancierde investeringen blijven beschermen en zorgen voor een doeltreffend gebruik van de herstel- en veerkrachtfaciliteit en andere EU-fondsen, met name in het licht van de doelstellingen met betrekking tot de groene en de digitale transitie en veerkracht. De Commissie heeft aangegeven dat zij de Raad zal voorstellen om in het voorjaar van 2024 een op een tekort gebaseerde buitensporigtekortprocedure in te stellen op basis van de begrotingsresultaten voor 2023, in overeenstemming met de bestaande wettelijke bepalingen.

(8) Op 26 april 2023 heeft de Commissie wetgevingsvoorstellen gepresenteerd om een uitgebreide hervorming van de EU-regels inzake economische governance uit te voeren. De voorstellen moeten vooral de overheidsschuld houdbaarder maken en tegelijkertijd duurzame en inclusieve groei bevorderen in alle lidstaten via hervormingen en investeringen. De voorstellen beogen de lidstaten meer controle te geven wat het ontwerpen van hun middellangetermijnplannen betreft, maar tuigen ook een strengere handhavingsregeling op om ervoor te zorgen dat de lidstaten de verbintenissen die zij in hun begrotingsplannen voor de middellange termijn aangaan, ook daadwerkelijk nakomen. De doelstelling is om de wetgevingswerkzaamheden in 2023 af te ronden.

(9) Op 29 april 2021 heeft Slowakije zijn nationale herstel- en veerkrachtplan bij de Commissie ingediend, overeenkomstig artikel 18, lid 1, van Verordening (EU) 2021/241. Krachtens artikel 19 van Verordening (EU) 2021/241 heeft de Commissie de relevantie, doeltreffendheid, efficiëntie en samenhang van het herstel- en veerkrachtplan beoordeeld overeenkomstig de beoordelingsrichtsnoeren van bijlage V bij die verordening. Op 13 juli 2021 heeft de Raad zijn besluit betreffende de goedkeuring van de beoordeling van het herstel- en veerkrachtplan voor Slowakije aangenomen[10]. De vrijgave van tranches is afhankelijk van een besluit van de Commissie overeenkomstig artikel 24, lid 5, van Verordening (EU) 2021/241 houdende dat Slowakije de desbetreffende mijlpalen en streefdoelen die in het uitvoeringsbesluit van de Raad zijn vastgelegd, op bevredigende wijze heeft verwezenlijkt. Onder bevredigende verwezenlijking wordt begrepen dat de verwezenlijking van eerdere mijlpalen en streefdoelen niet is teruggedraaid. Op 26 april 2023 heeft Slowakije een gewijzigd nationaal herstel- en veerkrachtplan, inclusief een REPowerEU-hoofdstuk, bij de Commissie ingediend overeenkomstig artikel 21c van Verordening (EU) 2021/241. Het gewijzigde herstel- en veerkrachtplan houdt ook rekening met de bijgewerkte maximale financiële bijdrage, overeenkomstig artikel 18, lid 2, van Verordening (EU) 2021/241, en omvat een met redenen omkleed verzoek aan de Commissie om het uitvoeringsbesluit van de Raad van 13 juli 2021 te

[9] COM(2022) 583 final.

[10] Uitvoeringsbesluit van de Raad van 13 juli 2021 betreffende de goedkeuring van de beoordeling van het herstel- en veerkrachtplan voor Slowakije (ST 10156/2021; ST 10156/2021 ADD 1; ST 10156/2021 COR 1).

wijzigen overeenkomstig artikel 21, lid 1, van Verordening (EU) 2021/241, omdat Slowakije van oordeel was dat het herstel- en veerkrachtplan gedeeltelijk niet meer haalbaar was wegens objectieve omstandigheden.

(10) Slowakije heeft op 27 april 2023 zijn nationaal hervormingsprogramma 2023 ingediend en op 27 april 2023 zijn stabiliteitsprogramma 2023, overeenkomstig artikel 4, lid 1, van Verordening (EG) nr. 1466/97. Om met de onderlinge verbanden tussen beide programma's rekening te houden, zijn deze samen geëvalueerd. Overeenkomstig artikel 27 van Verordening (EU) 2021/241 weerspiegelt het nationale hervormingsprogramma 2023 ook de halfjaarlijkse verslaglegging van Slowakije over de vorderingen bij de verwezenlijking van zijn herstel- en veerkrachtplan.

(11) De Commissie heeft op 24 mei 2023 het landverslag 2023 voor Slowakije[11] gepubliceerd. Daarin werd de vooruitgang beoordeeld die Slowakije heeft geboekt bij de uitvoering van de desbetreffende landspecifieke aanbevelingen die de Raad tussen 2019 en 2022 heeft vastgesteld en werd de balans opgemaakt van de uitvoering door Slowakije van het herstel- en veerkrachtplan. Op basis van deze analyse werden in het landverslag lacunes vastgesteld met betrekking tot de uitdagingen die niet of slechts gedeeltelijk worden aangepakt in het herstel- en veerkrachtplan, alsook nieuwe en opkomende uitdagingen. Ook werd de vooruitgang beoordeeld die Slowakije heeft geboekt bij de uitvoering van de Europese pijler van sociale rechten en bij de verwezenlijking van de kerndoelen van de EU inzake werkgelegenheid, vaardigheden en armoedebestrijding, alsook bij de verwezenlijking van de duurzameontwikkelingsdoelstellingen van de VN.

(12) De Commissie heeft op grond van artikel 5 van Verordening (EU) nr. 1176/2011 met betrekking tot Slowakije een diepgaande evaluatie verricht en de resultaten ervan bekendgemaakt op 24 mei 2023[12]. Zij heeft geconcludeerd dat Slowakije niet wordt geconfronteerd met macro-economische onevenwichtigheden. Met name kwetsbaarheden in verband met concurrentievermogen, huisvesting, schulden van huishoudens en externe balans zijn toegenomen, maar lijken in het algemeen in de nabije toekomst binnen de perken te blijven en zullen naar verwachting afnemen naarmate de economische situatie zich normaliseert. De economie werd zwaar getroffen door de schok van de energieprijzen en de inflatie steeg snel. De kerninflatie en de groei van de loonkosten per eenheid product liggen ruim boven het gemiddelde van de eurozone. Hoewel wordt verwacht dat deze zich zullen normaliseren, bestaat het risico dat het enige tijd zal duren voordat de druk op het kostenconcurrentievermogen wegebt en dat de sterke binnenlandse vraag druk zal blijven uitoefenen op de externe betalingsbalans. De lopende rekening van de betalingsbalans is in 2022 aanzienlijk verslechterd als gevolg van hogere invoerprijzen voor energie en een aanzienlijke daling van de netto-uitvoer van niet-energiegoederen. Verwacht wordt dat het tekort op de lopende rekening licht zal verbeteren, maar in 2023 en 2024 groot zal blijven, ondanks de dalende energieprijzen. Niettemin worden de externe houdbaarheidsrisico's op korte termijn beperkt geacht. De overheidstekorten zullen naar verwachting dit jaar en volgend jaar aanzienlijk zijn en vanaf 2024 worden gecorrigeerd. De huizenprijzen lijken licht overgewaardeerd na verscheidene jaren van aanmerkelijke groei. Dat ging gepaard met hoge leningen, wat nu aan het afkoelen is, en een sterke toename van de schuldenlast van de huishoudens, die samen een zeker risico voor de financiële stabiliteit vormen. De banksector blijft

[11] SWD(2023) 625 final.
[12] SWD(2023) 643 final.

echter goed gekapitaliseerd, zeer rendabel en heeft weinig noodlijdend krediet. Verdere inspanningen zijn nodig om de economische kwetsbaarheden van Slowakije aan te pakken. Met name moet het vraagoverschot worden beteugeld ter ondersteuning van de correctie van het tekort op de lopende rekening en het verschil in kerninflatie ten opzichte van de rest van de eurozone. Dat kan worden bereikt door te zorgen voor een adequate begrotingsconsolidatie en maatregelen om de schuldenlast van huishoudens aan te pakken terwijl de betaalbaarheid van huisvesting wordt gehandhaafd door middel van onroerendgoedbelasting en maatregelen ter ondersteuning van het woningaanbod.

(13) Op basis van door Eurostat gevalideerde gegevens[13] is het overheidstekort van Slowakije afgenomen van 5,4 % van het bbp in 2021 tot 2,0 % in 2022, terwijl de bruto-overheidsschuld is gedaald van 61,0 % van het bbp eind 2021 tot 57,8 % eind 2022. Op 24 mei 2023 heeft de Commissie een verslag uitgebracht op grond van artikel 126, lid 3, VWEU[14]; in dit verslag wordt de begrotingssituatie van Slowakije besproken, aangezien het overheidstekort naar verwachting in 2023 de 3 % van het bbp zal overschrijden. In het verslag werd geconcludeerd dat niet aan het tekortcriterium was voldaan. In overeenstemming met de mededeling van 8 maart 2023[15] heeft de Commissie niet voorgesteld om in het voorjaar van 2023 nieuwe buitensporigtekortprocedures in te leiden; de Commissie heeft daarop verklaard dat zij de Raad zou voorstellen om in het voorjaar van 2024 een op een tekort gebaseerde buitensporigtekortprocedure in te leiden op basis van de begrotingsresultaten voor 2023. Slowakije moet hiermee rekening houden bij de uitvoering van zijn begroting voor 2023 en bij de opstelling van het ontwerpbegrotingsplan voor 2024.

(14) Het overheidssaldo is beïnvloed door de fiscale beleidsmaatregelen die zijn genomen om de economische en sociale gevolgen van de stijging van de energieprijzen te verzachten. In 2022 omvatten dergelijke uitgavenverhogende maatregelen onder meer uitkeringen voor huishoudens die het meest aan hoge inflatie zijn blootgesteld, een eenmalige verhoging van de kinderbijslag, een eenmalige uitbetaling van het "14e pensioen", een eenmalige bonus voor alle werknemers in de collectieve sector en maximumprijzen voor elektriciteit en gas voor niet-gereguleerde bedrijven. De kosten van deze maatregelen werden gedeeltelijk gecompenseerd door nieuwe belastingen op uitzonderlijke winsten van energieproducenten en -leveranciers, namelijk de solidariteitsbijdrage waarin uit hoofde van de EU-verordening werd voorzien. De Commissie raamt de netto begrotingskosten van deze maatregelen op 0,2 % van het bbp in 2022. Het overheidssaldo is ook beïnvloed door de begrotingsuitgaven voor de tijdelijke bescherming van ontheemden uit Oekraïne, die in 2022 op 0,1 % van het bbp worden geschat. Tegelijkertijd zijn de geraamde kosten van de tijdelijke noodmaatregelen in verband met COVID-19 gedaald van 3,2 % in 2021 tot 0,8 % van het bbp in 2022.

(15) Op 18 juni 2021 heeft de Raad Slowakije[16] aanbevolen om in 2022 een ondersteunende begrotingskoers aan te houden, met inbegrip van de impuls van de

---

13 Eurostat-Euro Indicators, 47/2023, 21.4.2023.

14 COM(2023) 631 final, 24.5.2023.

15 COM(2023) 141 final, 8.3.2023.

16 Aanbeveling van de Raad van 18 juni 2021 met een advies van de Raad over het stabiliteitsprogramma 2021 van Slowakije, PB C 304 van 29.07.2021, blz. 121.

herstel- en veerkrachtfaciliteit, en nationaal gefinancierde investeringen in stand te houden.

(16) Volgens de ramingen van de Commissie was de begrotingskoers[17] in 2022 contractief met 1,3 % van het bbp, wat passend was in een context van hoge inflatie. Zoals aanbevolen door de Raad is Slowakije het herstel blijven steunen met investeringen die door de herstel- en veerkrachtfaciliteit zullen worden gefinancierd. De met subsidies uit de herstel- en veerkrachtfaciliteit en andere EU-fondsen gefinancierde uitgaven bedroegen 1,2 % van het bbp in 2022 (1,3 % van het bbp in 2021). De daling van de uitgaven die in 2022 door subsidies van de herstel- en veerkrachtfaciliteit en andere EU-fondsen werden gefinancierd, was het gevolg van de lage absorptie van de structurele EU-fondsen en uitstel van de gerealiseerde uitgaven van de subsidies van de herstel- en veerkrachtfaciliteit. De nationaal gefinancierde investeringen leverden een expansieve bijdrage van 0,2 procentpunt aan de begrotingskoers[18]. Slowakije heeft derhalve nationaal gefinancierde investeringen gehandhaafd, zoals aanbevolen door de Raad. Tegelijkertijd heeft de groei van de nationaal gefinancierde primaire lopende uitgaven (ongerekend nieuwe maatregelen aan de ontvangstenzijde) een contractieve bijdrage aan de begrotingskoers van 1,3 procentpunt geleverd. Slowakije heeft dus de groei van de nationaal gefinancierde lopende uitgaven voldoende onder controle gehouden.

(17) Het macro-economische scenario dat aan de begrotingsprognoses van het stabiliteitsprogramma ten grondslag ligt, is realistisch in 2023 en daarna. De regering verwacht dat het reële bbp in 2023 met 1,3 % en in 2024 met 1,8 % zal groeien. In vergelijking daarmee gaan de voorjaarsprognoses 2023 van de Commissie uit van een hogere groei van het reële bbp van 1,7 % in 2023 en 2,1 % in 2024, voornamelijk als gevolg van een sneller dan verwacht herstel van de uitvoer omdat de knelpunten in de toeleveringsketen naar verwachting zullen verdwijnen en de economische vooruitzichten van de belangrijkste exportbestemmingen van Slowakije zijn verbeterd.

(18) In het stabiliteitsprogramma 2023 verwacht de regering dat de overheidstekortquote zal toenemen naar 6,3 % van het bbp in 2023. De stijging in 2023 weerspiegelt voornamelijk de maatregelen die zijn genomen om de economische en sociale gevolgen van de stijging van de energieprijzen te verzachten, alsmede andere maatregelen zoals de verhoging van de fiscale bonus en de kinderbijslag, en de invoering van een ouderschapstoeslag. Volgens het programma zal de overheidsschuldquote naar verwachting toenemen van 57,8 % van het bbp eind 2022 tot 58,7 % eind 2023. In de voorjaarsprognoses 2023 van de Commissie wordt voor 2023 van een overheidstekort van 6,1 % van het bbp uitgegaan. Dit is in overeenstemming met het tekort dat in het stabiliteitsprogramma wordt voorspeld. In de voorjaarsprognoses 2023 van de Commissie wordt gerekend op een vergelijkbare overheidsschuldquote van 58,3 % tegen eind 2023.

---

17 De begrotingskoers wordt gemeten als de verandering in de primaire uitgaven (ongerekend discretionaire maatregelen aan de ontvangstenzijde), met uitsluiting van aan de COVID-19-crisis gerelateerde tijdelijke noodmaatregelen maar met inbegrip van uitgaven die worden gefinancierd met niet-terugbetaalbare steun (subsidies) van de herstel- en veerkrachtfaciliteit en andere EU-fondsen, ten opzichte van de potentiële groei op middellange termijn. Raadpleeg voor meer details Vak 1 in de Fiscale statistische tabellen.

18 Andere nationaal gefinancierde kapitaaluitgaven zullen naar verwachting een contractieve bijdrage van 0,1 procentpunt van het bbp leveren.

(19) Het overheidssaldo in 2023 wordt naar verwachting nog steeds beïnvloed door de fiscale maatregelen die zijn genomen om de economische en sociale gevolgen van de stijging van de energieprijzen te verzachten. Deze bestaan uit maatregelen uit 2022 die worden verlengd, met name een plafond voor elektriciteits- en gasprijzen voor niet-gereguleerde bedrijven, en nieuwe maatregelen zoals een plafond voor de prijzen voor de levering van elektriciteit, gas en verwarming voor huishoudens en voor gereguleerde (kleine) bedrijven. De kosten van deze maatregelen worden gedeeltelijk gecompenseerd door belastingen op uitzonderlijke van energieleveranciers, namelijk de solidariteitsbijdrage in verband met de EU-verordening, de speciale heffing voor bouwbedrijven voor waterbeheer en het inkomstenplafond voor elektriciteitsproducenten met buitensporige winsten. Rekening houdend met deze inkomsten worden de netto begrotingskosten van de steunmaatregelen in de voorjaarsprognoses 2023 van de Commissie geraamd op 2,0 % van het bbp in 2023[19]. De maatregelen in 2023 lijken niet gericht op de meest kwetsbare huishoudens of bedrijven, en ze behouden de prijsprikkel niet volledig om de vraag naar energie te verminderen en de energie-efficiëntie te verhogen. Bijgevolg moet bij de beoordeling van de naleving van de aanbeveling voor 2023 geen rekening worden gehouden met gerichte steunmaatregelen (tegenover 0,2 % van het bbp in 2022). De begrotingskosten van de tijdelijke bescherming van ontheemden uit Oekraïne zullen naar verwachting met 0,1 procentpunt van het bbp dalen ten opzichte van 2022. Ten slotte zal het overheidssaldo voor 2023 naar verwachting profiteren van de geleidelijke afschaffing van de tijdelijke noodmaatregelen in het kader van COVID-19 ten belope van 0,8 % van het bbp.

(20) Op 12 juli 2022 heeft de Raad aanbevolen[20] dat Slowakije actie onderneemt om er in 2023 voor te zorgen dat de groei van de nationaal gefinancierde primaire lopende uitgaven in overeenstemming is met een algemeen neutrale beleidskoers[21], rekening houdend met de aanhoudende tijdelijke en gerichte steun aan huishoudens en bedrijven die het meest kwetsbaar zijn voor stijgingen van de energieprijzen en aan mensen die Oekraïne ontvluchten. Slowakije moet klaarstaan om de lopende uitgaven aan te passen aan de veranderende situatie. Slowakije is ook aanbevolen te voorzien in meer overheidsinvesteringen voor de groene en de digitale transitie en voor energiezekerheid, met inachtneming van het REPowerEU-initiatief, onder meer door gebruik te maken van de herstel- en veerkrachtfaciliteit en andere Uniefondsen.

(21) In 2023 zal de begrotingskoers volgens de voorjaarsprognoses 2023 van de Commissie expansief zijn (-6,2 % van het bbp), tegen een achtergrond van hoge inflatie. Dit volgt op een contractieve begrotingskoers in 2022 (1,3 % van het bbp). Verwacht wordt dat de groei van de nationaal gefinancierde primaire lopende uitgaven (ongerekend discretionaire maatregelen aan de ontvangstenzijde) in 2023 een expansieve bijdrage van 4,4 % van het bbp aan de begrotingskoers zal leveren. Dit omvat de verminderde kosten van de gerichte steunmaatregelen voor huishoudens en bedrijven die het kwetsbaarst zijn voor energieprijsstijgingen met 0,2 % van het bbp. Hierbij is ook

---

19 Dit cijfer geeft het niveau weer van de jaarlijkse begrotingskosten van die maatregelen, waaronder lopende ontvangsten en uitgaven, alsmede kapitaaluitgaven.

20 Aanbeveling van de Raad van 12 juli 2022 over het nationale hervormingsprogramma van Slowakije en met een advies van de Raad over het stabiliteitsprogramma 2022 van Slowakije (PB C 334 van 01.09.2022, blz. 205).

21 Volgens de voorjaarsprognoses 2023 van de Commissie wordt de potentiële productiegroei op middellange termijn (10-jaarsgemiddelde) van Slowakije, die wordt gebruikt als maatstaf voor de begrotingskoers, geraamd op 12,0 % in nominale termen.

rekening gehouden met lagere kosten voor het bieden van tijdelijke bescherming aan ontheemden uit Oekraïne (ten belope van 0,1 % van het bbp). De expansieve bijdrage van de nationaal gefinancierde primaire lopende uitgaven is dus niet toe te schrijven aan de gerichte steun aan huishoudens en bedrijven die het kwetsbaarst zijn voor stijgingen van de energieprijzen, en aan mensen die Oekraïne ontvluchten. De expansieve groei van de nationaal gefinancierde primaire lopende uitgaven (ongerekend discretionaire maatregelen aan de ontvangstenzijde) wordt aangedreven door niet-gerichte energiemaatregelen, permanente loonstijgingen voor zorgverleners en de verlaging van de btw-tarieven in de sectoren levensmiddelen en recreatie. Kortom, de geraamde groei van de nationaal gefinancierde primaire lopende uitgaven is niet in overeenstemming met de aanbeveling van de Raad.

De met subsidies uit de herstel- en veerkrachtfaciliteit en andere EU-fondsen gefinancierde uitgaven zullen in 2023 naar verwachting 2,8 % van het bbp bedragen, terwijl nationaal gefinancierde investeringen naar verwachting een expansieve bijdrage van 0,1 procentpunt aan de begrotingskoers zullen leveren[22]. Slowakije is van plan aanvullende investeringen te financieren via de herstel- en veerkrachtfaciliteit en andere EU-fondsen, en verwacht ook nationaal gefinancierde investeringen te handhaven[23]. Het land is van plan overheidsinvesteringen voor de groene en digitale transitie en voor energiezekerheid financieren, zoals de nationale strategie voor onderzoek, ontwikkeling en innovatie, om de flexibiliteit te vergroten, termijnen voor de aankoop van diensten te verkorten en een grotere verscheidenheid aan leveranciers te betrekken, waaronder kleine en middelgrote ondernemingen.

(22) Volgens het stabiliteitsprogramma wordt verwacht dat het overheidstekort zal dalen tot 4,7 % van het bbp in 2024. De afname in 2024 wijst voornamelijk op de uitfasering van maatregelen die de economische en sociale gevolgen van de stijging van de energieprijzen verzachten. In het programma wordt verwacht dat de overheidsschuldquote zal toenemen tot 59,3 % tegen eind 2024. Op basis van de op de afsluitdatum van de prognoses bekende beleidsmaatregelen wordt in de voorjaarsprognoses 2023 van de Commissie uitgegaan van een overheidstekort van 4,8 % van het bbp in 2024. Dit is in overeenstemming met het tekort dat in het programma wordt voorspeld. In de voorjaarsprognoses 2023 van de Commissie wordt gerekend op een vergelijkbare overheidsschuldquote van 58,7 % tegen eind 2024.

(23) In het stabiliteitsprogramma wordt uitgegaan van de uitfasering van alle energiesteunmaatregelen in 2024. De Commissie gaat er ook vanuit dat alle energiesteunmaatregelen in 2024 worden afgeschaft. Dit is wel afhankelijk van de aanname dat de energieprijzen niet opnieuw zullen stijgen.

(24) Verordening (EG) nr. 1466/97 van de Raad roept op tot een jaarlijkse verbetering van het structurele begrotingssaldo in de richting van de middellangetermijndoelstelling

---

22 Andere nationaal gefinancierde kapitaaluitgaven zullen naar verwachting zorgen voor een expansieve bijdrage van 0,1 procentpunt van het bbp.

23 De met subsidies uit de herstel- en veerkrachtfaciliteit en andere EU-fondsen gefinancierde uitgaven bedroegen in 2023 0,0 % van het bbp, terwijl nationaal gefinancierde investeringen een expansieve bijdrage van 1,3 procentpunt aan de begrotingskoers leverden. Andere nationaal gefinancierde kapitaaluitgaven zullen naar verwachting zorgen voor een expansieve bijdrage van 0,1 procentpunt van het bbp.

met 0,5 % van het bbp als benchmark[24]. Rekening houdend met de budgettaire houdbaarheid[25] en met de noodzaak het tekort terug te dringen tot onder de referentiewaarde van 3 % van het bbp, zou een verbetering van het structurele saldo met ten minste 0,7 % van het bbp voor 2024 passend zijn. Voor het waarborgen van een dergelijke verbetering mag de groei van de netto nationaal gefinancierde primaire uitgaven[26] in 2024 niet meer dan 5,7 % bedragen, zoals in deze aanbeveling wordt aangegeven. Dit zal ook bijdragen tot een vermindering van de kerninflatie, die ver boven het gemiddelde van de eurozone ligt en die, indien zij aanhoudt, tot een verlies aan concurrentievermogen kan leiden, en tot een versterking van de externe positie.

Tegelijkertijd moeten de resterende energiesteunmaatregelen (momenteel door de Commissie geraamd op 2 % van het bbp in 2023) worden afgebouwd, afhankelijk van de ontwikkelingen op de energiemarkt en beginnend met de minst gerichte maatregelen, en moeten de daarmee samenhangende besparingen worden gebruikt om het overheidstekort te verminderen. Op basis van ramingen van de Commissie zou dit leiden tot een groei van de netto primaire uitgaven die onder het aanbevolen maximale groeipercentage voor 2024 ligt.

Bovendien is de groei van de netto nationaal gefinancierde primaire lopende uitgaven in 2023 volgens de voorjaarsprognoses 2023 van de Commissie niet in overeenstemming met de aanbeveling van de Raad. Indien dit wordt bevestigd, zou een lagere groei van de netto primaire uitgaven in 2024 passend zijn.

(25) Uitgaande van ongewijzigd beleid wordt in de voorjaarsprognoses 2023 van de Commissie verwacht dat de netto nationaal gefinancierde primaire uitgaven in 2024 met 2,5 % zullen stijgen, wat onder het aanbevolen groeipercentage ligt. De in de prognoses van de Commissie verwachte aanpassing is minder dan de besparingen door de volledige uitfasering van energiesteunmaatregelen, vanwege permanente uitgavenmaatregelen zoals een hogere beloning van overheidspersoneel, het gezinspakket met onder meer een fiscale bonus en hogere kinderbijslag, alsmede de invoering van een ouderschapstoeslag in het kader van de pensioenhervorming.

(26) Volgens het programma zullen de overheidsinvesteringen afnemen van 5,1 % van het bbp in 2023 tot 4,0 % van het bbp in 2024. De lagere investeringen weerspiegelen de lagere investeringen die door de EU worden gefinancierd, namelijk via het structuurfonds. Het programma verwijst naar hervormingen en investeringen die naar verwachting zullen bijdragen tot budgettaire houdbaarheid en duurzame en inclusieve groei. Deze omvatten een onlangs goedgekeurde hervorming waarbij uitgavenmaxima en een pensioenhervorming worden ingevoerd, die ook deel uitmaken van het herstel- en veerkrachtplan.

---

[24] Overeenkomstig artikel 5 van Verordening (EG) nr. 1466/97 van de Raad, dat ook een aanpassing van meer dan 0,5 % van het bbp voorschrijft voor lidstaten met een overheidsschuld van meer dan 60 % van het bbp of met meer uitgesproken risico's voor de houdbaarheid van de schuld.

[25] De Commissie heeft geraamd dat Slowakije een gemiddelde jaarlijkse stijging van het structurele primaire saldo als percentage van het bbp van 1 procentpunt nodig zou hebben om een plausibele schuldvermindering te realiseren of ervoor te zorgen dat de overheidsschuld op middellange termijn op een prudent niveau wordt gehouden. Deze raming was gebaseerd op de najaarsprognoses 2022 van de Commissie. Het uitgangspunt voor deze schatting was het geraamde overheidstekort en de overheidsschuld voor 2024, waarbij werd aangenomen dat de energiesteunmaatregelen in 2024 zouden worden ingetrokken.

[26] De netto primaire uitgaven worden gedefinieerd als nationaal gefinancierde uitgaven exclusief discretionaire inkomstenmaatregelen en exclusief rente-uitgaven en conjuncturele werkloosheidsuitgaven.

(27) Het stabiliteitsprogramma schetst een begrotingstraject voor de middellange termijn tot 2026. Volgens het programma zal naar verwachting van de overheidsdoelstellingen het tekort in 2025 3,2 % van het bbp bedragen en in 2026 2,2 %. Derhalve wordt verwacht dat het overheidstekort in 2026 onder de referentiewaarde van 3 % zal uitkomen.

(28) Het belastingstelsel van Slowakije biedt hervormingsmogelijkheden om de economische efficiëntie te verbeteren, de milieuduurzaamheid en de budgettaire houdbaarheid te bevorderen en te zorgen voor meer rechtvaardigheid. In vergelijking met andere EU-landen is de belastingdruk op arbeid met name hoog voor mensen met een laag inkomen. De milieu- en eigendomsbelasting wordt daarentegen niet volledig benut. Het veranderen van de belastingmix zou kunnen zorgen voor meer groei en voor het bevorderen van de groene transitie en milieuduurzaamheid. Ondanks de hoge energie-intensiteit van de economie, bedroegen de inkomsten uit milieubelastingen 2,5 % in 2021, wat dicht bij het EU-gemiddelde ligt. Milieuheffingen in verband met afvalbeheer en luchtverontreiniging zorgen niet voor een toereikende bevordering van het efficiënte gebruik van middelen en niet voor een verlaging van de kosten voor het milieu en de maatschappij. Milieubelastingen en -heffingen worden niet geïndexeerd, waardoor de groene inkomsten in de loop der tijd lager worden. De wegenbelasting en de tarieven voor de registratie van voertuigen vormen geen voldoende weergave van de emissie-intensiteit. In totaal bedraagt het aandeel van de vervoersbelasting in de totale belastinginkomsten slechts 0,58 % (EU-gemiddelde 1 %). Wat betreft eigendomsbelasting waren de inkomsten uit periodieke belastingen op onroerend goed in 2021 relatief laag (0,5 % van het bbp vergeleken met het EU-gemiddelde van 1,2 %). Slowakije heeft op dit moment onvoldoende gegevens om de grondslag van de eigendomsbelasting te kunnen actualiseren en indexeren in overeenstemming met de marktwaarden, hoewel de aanhoudend grote vraag naar huisvesting en de daarmee samenhangende sterke stijging van de huizenprijzen hierdoor ook deels zou kunnen worden gematigd. Bovendien kan de verdere vereenvoudiging van de belastingen en de verbetering van de naleving zorgen voor hogere overheidsinkomsten en daarmee de budgettaire houdbaarheid ondersteunen en zorgen voor meer rechtvaardigheid. In 2020 heeft het btw-nalevingsverschil in Slowakije zijn dalende tendens voortgezet. Het is gedaald van 15 % in 2019 naar 13,9 % van de totale verwachte btw-inkomsten in 2020, maar ligt nog altijd boven het EU-gemiddelde (9,1 %). Verdere verbeteringen bij de belastingautoriteit, zoals elektronische facturatie, vooraf ingevulde belastingaangiften en meer digitalisering, zouden kunnen bijdragen om de lekken in het belastingstelsel verder terug te dringen.

(29) Overeenkomstig artikel 19, lid 3, punt b), van en criterium 2.2 van bijlage V bij Verordening (EU) 2021/241 bevat het herstel- en veerkrachtplan een uitgebreide reeks elkaar versterkende hervormingen en investeringen die uiterlijk in 2026 moeten zijn uitgevoerd. De uitvoering van het herstel- en veerkrachtplan van Slowakije is tot dusver goed op weg, maar het land staat voor een aantal uitdagingen. Slowakije heeft twee betalingsaanvragen ingediend, die overeenkomen met 30 mijlpalen en streefdoelen in het plan en resulteren in een totale uitbetaling van 1,11 miljard EUR. Slowakije behoort tot de lidstaten met de snelste vorderingen bij de uitvoering van het herstel- en veerkrachtplan, maar mogelijke tegenwind als gevolg van knelpunten in de administratieve capaciteit, alsmede de noodzaak om te gaan werken aan aanvullende maatregelen van het REPowerEU-hoofdstuk dat Slowakije als onderdeel van zijn planherziening op 26 april 2023 heeft ingediend, vraagt om meer focus voor de uitvoering. De snelle opname van het nieuwe REPowerEU-hoofdstuk in het herstel- en veerkrachtplan maakt de financiering mogelijk van aanvullende hervormingen en

investeringen ter ondersteuning van de strategische doelstellingen van Slowakije op het gebied van energie en de groene transitie. De systematische en effectieve betrokkenheid van lokale en regionale autoriteiten, sociale partners en andere relevante belanghebbenden blijft belangrijk voor de succesvolle uitvoering van het herstel- en veerkrachtplan, alsook ander economisch en werkgelegenheidsbeleid dat verder gaat dan het plan, om te zorgen voor een breed draagvlak voor de algehele beleidsagenda.

(30) De Commissie heeft in 2022 alle programmadocumenten betreffende het cohesiebeleid van Slowakije goedgekeurd. Het is van cruciaal belang om de cohesiebeleidsprogramma's in aanvulling op en in synergie met het herstel- en veerkrachtplan, met inbegrip van het REPowerEU-hoofdstuk, snel uit te voeren om de groene en de digitale transitie te verwezenlijken, de economische en sociale veerkracht te vergroten en een evenwichtige territoriale ontwikkeling in Slowakije tot stand te brengen.

(31) Naast de economische en sociale uitdagingen die in het herstel- en veerkrachtplan aan bod komen, wordt Slowakije geconfronteerd met een aantal extra uitdagingen in verband met energie en de groene transitie.

(32) De vooruitgang van Slowakije bij de vermindering van nettobroeikasgasemissies is de afgelopen jaren grotendeels gestagneerd. Het land blijft een structureel energie-intensieve economie met een grote afhankelijkheid van de invoer van fossiele brandstoffen. De primaire energie-intensiteit van Slowakije lag in 2020 ongeveer 80 % boven het EU-gemiddelde, terwijl het eindenergieverbruik in Slowakije tussen 2015 en 2021 met 13,5 % is gestegen. Slowakije heeft in 2022 enige vooruitgang geboekt bij de diversificatie van de energie-invoer, maar er zijn onvoldoende gasbesparingsmaatregelen ingezet. Het verbruik van aardgas in Slowakije is in de periode tussen augustus 2022 en maart 2023 met 1 % gedaald[27] ten opzichte van het gemiddelde gasverbruik in dezelfde periode in de voorgaande 5 jaar, ruim onder het reductiestreefdoel van 15 %. Slowakije wordt aangemoedigd meer inspanningen te leveren om de vraag naar gas tijdelijk te verminderen tot en met 31 maart 2024[28]. Het aandeel van de invoer van aardgas uit Rusland is sinds de zomer van 2022 teruggebracht van 85 % tot ongeveer 50 %. Hoewel de hervormingen in het herstel- en veerkrachtplan hebben geleid tot een aanzienlijke toename van de beschikbare capaciteit voor de aansluiting van hernieuwbare energiebronnen op het net in Slowakije, is slechts een klein deel van de vrije capaciteit gebruikt om nieuwe hernieuwbare installaties aan te sluiten. Een sneller groeiende energievoorziening uit hernieuwbare bronnen zou Slowakije helpen klimaatdoelstellingen te behalen en het land minder afhankelijk maken van de invoer van fossiele brandstoffen (waaronder uit Rusland), en het risico op energiearmoede door volatiele energieprijzen verkleinen. De cumulatieve geïnstalleerde capaciteit van zonne- en windenergie bedroeg ongeveer 7 % van de totale geïnstalleerde capaciteit in 2022, het op één na laagste niveau in de EU.

(33) Slowakije heeft als onderdeel van zijn herstel- en veerkrachtplan in 2022 hervormingen doorgevoerd op het gebied van marktontwerp en steun voor hernieuwbare energie, maar verdere maatregelen zouden een snellere uitrol van hernieuwbare energie mogelijk maken, met name voor wind, zon, geothermische energie, biomethaan en waterstof. Deze omvatten een vereenvoudiging van de

[27] Eurostat is momenteel bezig met validatie van de gegevens voor Slowakije.

[28] Verordening (EU) 2022/1369 van de Raad en Verordening (EU) 2023/706 van de Raad.

administratieve en vergunningsprocedures, onder meer door de oprichting van administratieve éénloketsystemen en “go-to”-gebieden voor hernieuwbare energie. Slowakije zou er baat bij hebben de procedures voor toegang tot het net voor hernieuwbare energie efficiënter te maken, met name door het systeem voor capaciteitsreservering te hervormen, de netaansluiting minder administratief omslachtig te maken en de tarieven voor netaansluiting te herzien, overeenkomstig de EU-benchmarks en de beste praktijken. Om het toenemende volume van fluctuerende hernieuwbare energiebronnen op te vangen, beschikt Slowakije over grote mogelijkheden om het elektriciteitsnet te moderniseren (zowel wat transmissie als wat distributie betreft), nieuwe opslagfaciliteiten voor elektriciteit te bouwen en verder te gaan met de totstandbrenging van het regelgevingskader voor hernieuwbare waterstof. Verdere vooruitgang bij de ontwikkeling van geothermische energie en biomethaan zou aardgas kunnen vervangen, dat op grote schaal wordt gebruikt als energiebron in stadsverwarmingssystemen en waar de uitrol van hernieuwbare warmtebronnen onderontwikkeld blijft.

(34) Hoewel Slowakije vooruitgang boekt wat de energie-efficiëntie van woongebouwen betreft als gevolg van ambitieuze investeringen uit de herstel- en veerkrachtfaciliteit en het Cohesiefonds, zijn meer inspanningen nodig, met name voor grondige renovaties van openbare en particuliere niet voor bewoning bestemde gebouwen, samen met renovatiemaatregelen gericht op energiearmoede en kwetsbare huishoudens. Slowakije zou baat hebben bij het aanpakken van verschillende knelpunten om de renovatie van gebouwen te versnellen en meer particuliere investeringen aan te trekken, namelijk door: i) renovatieregelingen aan te passen; ii) technische bijstand te verlenen; iii) het éénloketsysteem te ontwikkelen; iv) relevante energiegegevens over openbare gebouwen te verzamelen om de investeringen te helpen prioriteren; en v) de coördinatie tussen verschillende overheidsinstanties en financieringsprogramma's te verbeteren. Er zijn extra inspanningen nodig om energiearmoede structureel aan te pakken, met name via specifieke regelingen voor woningrenovatie en technische en administratieve bijstand die is afgestemd op de behoeften van kwetsbare huishoudens, in combinatie met hervormingen en investeringen in sociale huisvesting. Slowakije moet zijn ambitie voor het verlagen van broeikasgasemissies en het verhogen van de streefdoelen voor hernieuwbare energiebronnen en energie-efficiëntie verder opvoeren om te voldoen aan de “Fit for 55”-doelstellingen.

(35) Het tekort aan arbeidskrachten en vaardigheden in sectoren en beroepen die van essentieel belang zijn voor de groene transitie, waaronder de productie, de implementatie en het onderhoud van nettonultechnologieën, leiden tot knelpunten in de transitie naar een nettonuleconomie. Hoogwaardige onderwijs- en opleidingsstelsels die inspelen op veranderende behoeften op de arbeidsmarkt en gerichte bij- en omscholingsmaatregelen zijn van cruciaal belang om tekorten aan vaardigheden aan te pakken en arbeidsintegratie en -verschuivingen te bevorderen. Om het onbenutte arbeidsaanbod te ontsluiten, moeten deze maatregelen toegankelijk zijn, met name voor personen en in de sectoren en regio’s waarvoor de gevolgen van de groene transitie het grootst zijn. Slowakije heeft binnen de EU een van de hoogste aandelen in de werkgelegenheid van de automobielindustrie en de staalindustrie, sectoren die sterk worden beïnvloed door de groene transitie. Tegelijkertijd werden in 2022 tekorten aan arbeidskrachten gemeld voor 24 beroepen die groene vaardigheden vereisen, waaronder isolatietechnici, loodgieters en pijpfitters, en elektriciens in de bouw en aanverwante sectoren. Dit vraagt om doeltreffende beleidsinstrumenten om de groene transitie in een breed scala van sectoren te versnellen, waarbij rechtvaardigheid gewaarborgd wordt.

(36) In het licht van de beoordeling door de Commissie heeft de Raad het stabiliteitsprogramma 2023 onderzocht, en zijn advies[29] daarover is in aanbeveling 1 hieronder weergegeven.

(37) Aangezien de economieën van de lidstaten van de eurozone in hoge mate met elkaar zijn verweven en zij collectief bijdragen aan de werking van de economische en monetaire unie, heeft de Raad de lidstaten van de eurozone aanbevolen actie te ondernemen, onder meer via hun herstel- en veerkrachtplannen, teneinde i) de houdbaarheid van de schuld in stand te houden en af te zien van generieke steun voor de geaggregeerde vraag in 2023, gerichtere begrotingsmaatregelen te nemen om de impact van de hoge energieprijzen te verlichten en na te denken over passende manieren om de steun af te bouwen naarmate de druk die uitgaat van de energieprijzen afneemt; ii) hoge overheidsinvesteringen te handhaven en particuliere investeringen te bevorderen om de groene en de digitale transitie te ondersteunen; (iii) loonontwikkelingen te ondersteunen die het verlies aan koopkracht verzachten en tegelijkertijd tweederonde-effecten op de inflatie beperken, actief arbeidsmarktbeleid verder verbeteren en tekorten aan vaardigheden tegengaan; iv) het ondernemingsklimaat te verbeteren en ervoor te zorgen dat energiesteun aan bedrijven kosteneffectief en tijdelijk is, gericht is op levensvatbare bedrijven en stimulansen voor de groene transitie handhaaft, en v) de macrofinanciële stabiliteit in stand te houden en risico's te monitoren en tegelijkertijd te blijven werken aan de voltooiing van de bankenunie. Voor Slowakije dragen de aanbevelingen 1, 2 en 3 bij tot de uitvoering van de eerste, tweede, derde en vijfde aanbeveling voor de eurozone.

BEVEELT AAN dat Slowakije in 2023 en 2024 de volgende acties onderneemt:

1. De geldende energiesteunmaatregelen tegen eind 2023 afbouwen en de gerelateerde besparingen gebruiken om het overheidstekort te verminderen. Indien nieuwe energieprijsstijgingen steunmaatregelen noodzakelijk maken, ervoor zorgen dat deze gericht zijn op de bescherming van kwetsbare huishoudens en bedrijven, fiscaal betaalbaar zijn en stimulansen voor energiebesparing in stand houden.

   Zorgen voor een prudent begrotingsbeleid, met name door de nominale stijging van de nationaal gefinancierde netto primaire uitgaven in 2024 te beperken tot maximaal 5,7 %.

   Nationaal gefinancierde overheidsinvesteringen in stand houden en zorgen voor een effectieve absorptie van subsidies uit de herstel- en veerkrachtfaciliteit en andere EU-fondsen, met name om de groene en digitale transitie te bevorderen.

   Voor de periode na 2024 blijven streven naar een begrotingsstrategie op middellange termijn van geleidelijke en duurzame consolidatie, gecombineerd met investeringen en hervormingen die bevorderlijk zijn voor een hogere duurzame groei, teneinde een prudente begrotingspositie op middellange termijn te bereiken.

   De belastingmix efficiënter maken en ervoor zorgen dat deze meer steun biedt aan inclusieve en duurzame groei, onder andere door het potentieel van milieu- en eigendomsbelasting optimaal te benutten. De belastingnaleving blijven verbeteren, onder andere door de belastingautoriteit verder te digitaliseren.

   De risico's in verband met de schulden van huishoudens verminderen door het woningaanbod en de uitbreiding van de huurmarkt te ondersteunen.

[29] Op grond van artikel 5, lid 2, en artikel 9, lid 2, van Verordening (EG) nr. 1466/97 van de Raad.

2. Het momentum in de gestage uitvoering van het herstel- en veerkrachtplan behouden en spoedig het addendum afronden, met inbegrip van het REPowerEU-hoofdstuk, zodat snel met de uitvoering ervan kan worden begonnen. Doorgaan met de snelle uitvoering van de cohesiebeleidsprogramma's, in nauwe complementariteit en synergie met het herstel- en veerkrachtplan.

3. De economie minder afhankelijk maken van fossiele brandstoffen, met name aardgas voor industrie en verwarming, en de invoer van fossiele brandstoffen diversifiëren. De uitrol van hernieuwbare energie versnellen, met name voor wind, zon, aardwarmte en hernieuwbare gassen, overeenkomstig de relevante duurzaamheidscriteria. De administratieve en vergunningsprocedures voor de inzet van hernieuwbare energie vereenvoudigen, onder meer door de oprichting van éénloketsystemen en "go-to"-gebieden. Het elektriciteitsnet moderniseren en de procedures voor de aansluiting van hernieuwbare energiebronnen op het net efficiënter en goedkoper maken. Versnellen en stimuleren van grondige renovaties van openbare en particuliere gebouwen, aanpakken van energiearmoede door woningrenovatie voor huishoudens met een laag inkomen en opvoeren van beleidsinspanningen die gericht zijn op het voorzien in en verwerven van de vaardigheden die nodig zijn voor de groene transitie.

Gedaan te Brussel,

Voor de Raad
De voorzitter